

Hannäs

handskrift av

Eric Havton

1779 - 1848

Havtonssamlingarna

Eric Havton (1779-1848), som var rådmän i Västervik mot slutet av sin levnad, är den förste donatorn av böcker till Västerviks Gymnasium. Han hade inspirerats av bl.a. familjen Key på Windö, att börja samla böcker och han inspirerade i sin tur andra att samla och donera. Men han nöjde sig inte med att samla böcker, han författade också. Eric Havton var mycket intresserad av bygdehistoria och hur människor levde förr. En av hans böcker bär titeln "Seder och bruk i Tjust". Havton påbörjade också ett uppslagverk med titeln "Svenskt Nyordiskt Lexikon", men hann inte fullborda det innan han avled.

Redan under sin levnad skänkte Havton ett stort antal böcker till dåvarande Westerviks Lärowerk och på 1860-talet överlämnade hans hustru en unik handskriftssamling, omfattande 85 titlar, som hennes make lämnat efter sig. Till Havtondelen hör också andra donationer med intressant innehåll. Som exempel kan Olof Rudbecks *Atlantica* från 1675 och Carl von Linnés *Flora Lapponica* från 1737 nämnas. Även Tjustdelen av Smålandsfloran, som tillkommit senare, ingår i handskriftssamlingen.

Havton

1 a

G Hallander som omförmäles på nästa sida, och som också kallade sig Haraldsson, en Båtsmansson ifrån Hannäs. Han conditionerade i Westervik hos Källarmästare Egge, och vad hans rättighet till Kristdrägt , som han alltid bar, började misstänkas, och genom efterforskningar i Calmar Consisterium bekomma oriktig, så rymde han ifrån sin condition, och medtog ur huset allehanda [oläsligt] från sin Patron . Han uppskatt fly därefter någon tid i sin Födelsebygd och försvann däromkring och slingrade sig undan arrestering, Även lysning efter honom utfärdades. Han begav sig därefter åt Stockholm, och hans öden äro okända ifrån den tiden alls till 1788. Då hände att ett Regelt Pastorat under Skara Biskopsstol blivit ledigt och två dags besättande ankom ett Kongl. brev från Kon. Gustaf III, antresigcundt av Mats [oläsligt] i [oläsligt] [oläsligt], [oläsligt] Consistorium i Skara, ett Stospredikat [oläsligt]. Hallander eller Hanneling var i nåden utnämnd, varjämte även kongl. Majt. i samma skrivelse befriade honom ifrån sina Creditorers krav. Så berättas det. - Det ovanliga i denna procedur väckte Consistorii uppmärksamhet, som föranledde [oläsligt] underdänga förfrågningar, då det lätt upptäcktes, att det var en tillskälning av Hallander. - Därefter försvann han. - Efter många års förlopp spordes han vara Inspektör på ett glasbruk i Västergötland, vid namn Limmared. 1813 var han synlig i sin födelsebygd igen, men varifrån han kom eller vart hen begav sig, och vad ända han sedan fått, är obekant.

1 b

Hannäs

Carl Hallander, som även kallat sig Magister Hannelius, barnfödd i Hannäs, reste, [oläsligt] till [oläsligt] och mindre Väl[oläsligt] från Rutors Class i Linköping till Lund, antogs där till Student, Conditionerade därefter eller omkring Wästervik, utgav sig för präst, [oläsligt] Dort. Bisk. Schröler i Calmar Prästebrev en ordination därstädes. Se Link. Consist. Corinlaire n° 120 d. 22 Nov. 1775.

”Brefalls äng, hvaraf $\frac{3}{4}$ är Kyrkjord, för långliga tider sedan lemnad till Hannäs Kyrka” heter det i ett Dokument af C. U. Silfversparre från Gräfsäter år 1769. (Eds Bruks handlingar n° 173 i Buntens n° 4)

Till Grefveskapet Westervik och Stegeholm anslog Drottning Christina följande $12\frac{7}{8}$ hemman af denna Socken:

Bjärkebo	$\frac{1}{2}$
Bredal	$\frac{1}{2}$
Bransebro	$\frac{1}{2}$
Fåfalla	$\frac{1}{2}$
Giltebo	1
Halmebo	1
Hägerstadh	1
Hällingsfall	$\frac{1}{2}$
Larum	1

Mantorp	½
Nora	1
Mörtebäck	¼
Prästgården	1
Rumstuna	1
Skinnebo	1/8
Solfstad	2 ½

jämte utjordarna Bjärkebo, Larum, Qvarnrum, Fåfalla, Bredal, Dagsberga, Bransebro och Mantorp.

Socknen är 1 ½ mil lång i N. och S. och nära likaså bred, i Ö. och Väster. Stifts matr. uppgifver längden lika som här, men bredden till 1 mil: men det så kallade Yxnerum Skate har jag också inberäknat. Här äro 19 Sjöar och Gölar, såsom Västersjön, Storsjön, Önen, m. fl. Hannäs ensamt tillhöriga, och 9 Gränsesjöar, Yxningen och Vindomen är störst. I Yxnerums särskilda Skate äro 8 sjöar inom dess gräns och 7 Gränsesjöar.

För Hannäs kyrka uppbars kollekt 1729 inom Stiftet, men som det ock samlades utom Stiftet har jag mig ej bekant.

2 Hannäs

Prestgården i Hannäs, Kyrkhemman 1 helt, förmedladt till ½ Hem Sefved Ribbings Säteri. 1666 års Skattläggning.

Fängemåla, Comministri i Tryserum Boställe, Kronan i Byte updraget af Öfversten Nils Gyllenstjerna emot Slätvik Tryserum.

Hemmantalet i detta Annex är 29 7/8 oförmedl. men 25 1/8 förmedlade Mantal och Personalen 1079 Människor. Ägaren af Fogelvik har Patronat rätt här, sedan K. Gotha Hof Rätt genom Utslag af d. 7 Juni 1779, med avseende å gammal häfd honom deras Bostället. Comministerlägenheten räknas till 2^{dra} classen och Lönen utgöres af 47 Daler 30 öre Silfvermynt, eller 21 Tunnor 11 Kp. Spannmål, efter 9 m\$ S^{mt} pr Tunnan, hvarjämte *[oläsligt]* har ½ Mantal Torp i Boställe, men som det är beläget 1 mil ifrån Kyrkan, så bor han på Klockarebordet vid Kyrkan. Afståndet imellan Moderkyrkan och Annexet är 2 ¼ mil. Postadressen är Söderköping och Oltorp. Då Pesten hemsökte vårt kära fäderneland och Tjust efvad hade för kännning deraf 1710 och 1711 samt 1712, ¹. få afled.

¹ Äfven 1712 ? Så säger Sivers. Vesterviks Stads Hist. 1. D. 6. Bok.

afled deraf ingen här. ²⁾

Bredal hade år 1626 legat öde i 6 år och låg så ännu 1632.

1638 afbrändes Hägerstad genom Mordbrand af en Piga, som dömdes att i bålet brännas.

1298 Mathias afton utgaf Peder Tank ett Pergamentsbref, att Sala ström är köpt under Fänjebo. (1646 års Dombok). Fänjebo hör icke till Hannäs.

Hannäs kyrka, som jag avtecknat Tab. sig är af sten, liten och trång, och, som det påstås, tillbyggd i senare tider, ty det är endast det nu varande koret, som då skulle hava utgjort kyrka. Sanning är visst det, att både strukturen af/och målningen i taket är ganska olika i koret och Kyrkan, men därav vill jag endast draga den slutsats, att kyrkan för ett eller två hundra år sedan undergått någon betydligare reparation i taket invändigt. Det är nu beklätt med brädor och målades 1733. Målningen föreställer Abraham offerande sin son, och tomma sirater för övrigt. Men i koret är taket välvt av sten och föremålen i gammal stil. 4 bibel-stycken: mitt över altaret herden knäböjer för Jesusbarnet i krubban; till

4

höger de 3 vice konungarna av Saba, av vilka den främste knäböjande överlämnar år Jesusbarnet en låda full med guldmynt(?) som det mottager, de andra 2 håller var sitt rökelsekar. Till vänster ser man omskärelsen föreställd. Mitt emot det första föreställer Marie bebådelse. Inskriptionerna härunder är svenska, både till bokstäver och mening, utan alla sirater av munksnillet. Under dessa målningar är på väggarna även andra målningar, men de är av åldern dels och dels av det utvidgade korfönstret blivit otydliga, liksom läsningen därunder icke kan av de få läsliga orden bringas till något helt.

Till ex. - - - - - Sonens blodh.

Och the korsfest - - - - - ibland två ogärning - - -

- - - - - -ega - - - - om - - -

Här är ingen altartavla, utan i dess ställe ett tämligen stort fönster, i senare tider upptaget eller åtminstone utvidgat.

Predikstolen, till vänster i kyrkan, är målad 1647, och troligen på kyrkoherden Petrii bekostad, ty hans namn står där och man får ha.

Matheus med en bok i vänstra handen och en ängel till höger.

Paulus med ett svärd i högra handen.

Ovan dem läses: *Visa mig Herre din väg - - - - - [oläsligt]. Ps 86. a^o 1647.*

Marcus med bok under vänster arm och ett lejon vid fötterna.

Läsning däröver: *Ropa trösteliga - - - en basun. Ef. 58 [oläsligt]*

Lucas, en bok i vänster hand; en *[oläsligt]* vid fötterna..

Läsning däröver: *Saliga äro - - - - gömma thet. Luc. 11.*

Johannes; en bok på vänstra armen, en örn vid fötterna.

Läsning däröver: *Shristlig av mith - - - - vinning. N. B. Retz.*

§.43. pag. 168; Men uti de få kyrkoböcker som jag hittills varit i tillfälle att genomgå, så finner jag inga anledningar om pesten för detta sistnämnda är.

² Vid L. C. ½ 12.

På predikstolen står en gammal [oläsligt] tavla, 2 ¼ aln hög, 3 aln bred, i 5 avdelningar, av vilka den mellersta ensamt utgör $\frac{1}{3}$ av tavlans bredd och de 2 avdelningarna på bredden få en därom $\frac{1}{3}$ vardera.

Vid predikstolen är på murens brädfodring en Cartouche målad som innehåller:

Under den tiden, då ärhvördige och högvällärde Herr Kyrkoherden Nicolaus Falck, sampt vä ärehvöredige och vällärde Herr Comministren Herr Johan Lithelius voro i denna församling själasörjare är denna målningen med kyrkians egen omkostnad gjord Gudi till [oläsligt] sampt Kyrkian till prydnad. Anno 1733.

5

Jag också dristar detta var en gammal altartavla, som efter katolska [oläsligt] varit att under fastlagen slå igen. Den sitter nu på muren fastspikad, att den icke kan röras. Målningen är bortplånad att ingenting kan ses tydligt mera än 2 människofigurer i vardera av de 2 yttersta avdelningarna. De hava alla gloria omkring huvudet. En av dem har en pung i hand och omkring hans helgonakrans strålar 10 st. stjärnor.

Orgelverk är här ej.

Läktare och bänkar är målade, och på en av dessa fram i koret bredvid altaret läses: *Thenna [oläsligt] haffver Lars Pärson - Larum och Jon Larsson i Grffsäter Kyrckiovärder på then tiden låta måla Anno 1647.*

Till höger om korfönstret hänger ett Blusone, och Ribbings vapen, varpå läses:

Kongl. Maj^{sti}

*Trotjenare och Capitein under ett
Tyskt Regemente Infanteri den fordom högädle
och Välb. Herre Herr Seved Ribbing till Gräf-
seter och Svansjö, som är föd uppå Swan-
sjö d 16 (18?) Martii 1648 och afsomnade
uppå Gräfseter d. 15. April
Anno 1706.*

Till vänster om samma fönster hänger nummertavla med överskrift:

Kyrkan

*till prydnad skänkes denna Tafla
af Diedrich Stenbom i Bredal Ao 1763*

På altarbordets antipendium ser man Ribbinge- och Pauli-familjernas vapen graverade i 2 förgyllda silverplåtar med därunder fästade silverbokstäver R. B. P. 1706. ³

6

Bredvid altaret står ännu den i kristendomens första tider brukliga stora dopfunten av sten, utan alla andra igenkänningstecken till dess ålder än dess bristfälliga sönderspruckna skick. Dess diameter invändigt är 1 aln 2 tum. Dess djup är cirka 11 tum, dess höjd ifrån golvet 1 aln 15 Tum. Fotens höjd gör därav 22 tum. Innuti funten är en kittel, av malm gjuten, som i vidden men ej i höjden fyller stenfundens kavitet. Jag har på intet annat ställe sett sådant kärl. Troligen har funten redan varit så sprucken den tid den brukades, att vätska icke stannade däri,

³ Betyder Seved Ribbing. Brita Pauli. Men bokstaven S är bortfallen

varför församlingen måst anskaffa en mindre funt, som kunde bibehålla det till döpelsens bas nödiga vatten.

På altaret står en ljusstake av malm med 3 Pipor. Därpå ser man dessa vapen och namn:
En vapensköld med en sexuddig stjärna med bokstäverna E K R över och en vapensköld med två horisontala band med bokstäverna K N D över.

Dessutom står här 5 andra ljusstakar, en av malm, 2 av mässing, 2 av tenn, utan namn. 2 ljuskronor av malm, den ena med 16 , den andra med 6 pipor, ock utan namn, hänger i kyrkan över gången och en på läktaren, av trä med målade L N S 1721 och järnarmar. En oljefärgstavla, av *[oläsligt]* 15 à 18 tums höjd föreställer en naken, med fladdrande mantel lätt beslöjad och även med gloria om huvudet bestrålad människofigur, som med högra handen omfattar ett emot dess vänstra axel vilande kors som törnekransen omflätar, vilket han med *[oläsligt]* upphöjd blick åskådar. Till vänster ser man jordklotet, snarare riksäpple, där vid korsets fot, och figuren trampar med högra foten på en orm. Ovan den ser man i skyn ett änglahuvud. ----- Jag är ingen kännare

7 Hannäs

Men tycke kan jag väl ändå få ha. Och det finner idén bättre än utförandet. Dock skulle man kunna vid den förra kunna anmärka, att ormar på vilka man trampar, alltid vända huvudet tillbaka till försvar eller hämnd. Men han gör icke det han!

Gamla träbilder finns här 3: den ena är Maria med barnet på sitt knä, och barnet med ett klot på sitt, hållande där ovanpå sin vänstra hand. Den andra föreställer en kvinna med långt hår i lockar fallande längs utför ryggen, men utan alla insignier. Den tredje är bilden av en *[oläsligt]* i sittande ställning, läggande 2 främsta fingrar av vänster hand utsträckta på sitt bröst. Högra armen är borta.

1 krucifix av trä i ordinär mansstorlek hänger på valvbågen emellan koret och kyrkan. På korsets tvärträ är ytterst på högra änden anbragt en liten parallelogramformig på hörn stående tavla, på vilken man ser ett liggande lejon med huvudet åt höger. På tvärträts vänstra ända ses en dylik tavla med en liggande oxe med huvudet åt vänster.

På kyrkogården är mitt för östra gaveln en grav med gammal, mossig överbyggnad. Den tillhör

Norr om denna ligger en gravsten, varpå läses:

*Minnets rum
Här nedan ligger
Begrafne Munsterskrifven Nils Jonson
des K. Hustru Catharina Andersdotter Bagge
73 åhr när the dödde
samt deras Son Nicolaus Falck Prost och Kyrkoherde
i Tryserum och Hannes född 1679 Död 1745
och Des såta Hustru Anna Strid[oläsligt] Föd 1680 Död 1746
med deras barn
Anna Falck Föd och död 1715
Chatharina Falck föd 1710 Död 1717
Maria Cath. Falck föd 1719 Död 1725.*

Axel Mag. Falck föd 1720 död 1725

Nedan till

1 timglas, 1 kalk, 1 döds-kalle

Ther iagh är ther skall ock min tienare vara. Joh. 12 v. 26.

8 Hannäs

Flera gravstenar finns här icke. Allmogens minnesvårdar är, som vanligt, av trä. Till formen varierar de emellan de vid Eds kapell nämnda No och de Tab No avtecknade. No är den rådande nu. På några ser man vid övre änden ett halvt klot anbragt å båda sidor och målade med särskild färg, på andra åter de 3 små siraterna ovanpå, som fig no visar. No är av järn. Sådana bestå endast de förmögnare sig.

Lika som i Tryserum är även här, den sidan av minnesvåden vänd åt graven.

Hörsjön i Hannäs får sitt vatten ifrån en N. V. belägen göl, kallad Halgen.

9 Hannäs

Cappellaner i Hannäs

Före 1663 hade Tryserum och Hannäs en gemensam komminister, varför de komministrar, som före nämnda år här varit, är vid moderförsamlingen antecknade. Sedan komministraturen i dessa båda församlingar blev åtskilda, så har följande komministrar beklätt denna syssla här:

Petrus Hem Odensvigius, blev Comminister i Tryserum och Hannäs 1655 och Comminister här *[oläsligt]* 1663. So Dalhem.

Laurentius Magni Linnelius, kallade sig Lacunius, född i Linköping 1649. Stud Präst 1677. Adju – Comminister här 1678 – 1691. – (*[oläsligt]* *[oläsligt]* §6 heter det Hannäs Kyrkbok). G. m. Elsa Andersdotter *[oläsligt]* från Gerdserum.

Barn:

Son av Måns . . .

Johannes Jenie Lithelius, finns sedan *[oläsligt]*

[oläsligt] komminister här 1612. 1736

Gift med Rebecka

Barn:

Son av Pastor i *[oläsligt]* Jonas Nilsson Lithelius och Elsa Thoresdotter från Gerdserum.

Jonas Tridelius

Nicolaus Häger

Nicolause Nicolai Häger

10 Hannäs

Thure Reinhold Ekenstam

Född d. 5 jan 1795. Stud. i Lund 1810. Philos. Mags. 1815. Engagerad till Konungens Stora [oläsligt] och Riks Arkivets avdelning 1815. Prästvigd i Uppsala d. 17 dec. 1826, utnämnd till Komminister 1827, kallad av Högvälborna Fru Grevinnan Alexandrina Posse, född de Breant. 1828 Kungl. Hovpredikant [oläsligt] [oläsligt] och rådighet.

Gift 1820 med Betty Elis. Nygren, [oläsligt] [oläsligt] [oläsligt] [oläsligt].

Barn Joh- Catr. F. 1822, Ebba Maria f. 1824.

f. 1829

Son av Översten och [oläsligt] Nat. Ekenstam från Solla och C. Götherhjelm.

[oläsligt] Lund 1811 [oläsligt] 1818.

11

Hannäs

Solvestad gästgivargård, belägen 1/16 mil ifrån kyrkan, skjutsar med 6 gästgivare och 16 resandehästar till Knappekulla 1 ¼, Bosgård 1 ¼, till Kolvebro 1 ¾.

1828	var kyrkokassan	Bco [oläsligt]	2222.15.5.
	fattigkassan	"- -"	315.44.3.

Kyrkans silver:

1 Kalk, förgylld	33	
1 Patén d ^o	7. ³ / ₄	(=oblattallrik för nattvarden)
1 Oblatkalk d ^o	17. ¹ / ₄	
1 Socknebudskalk d ^o	12. ¹ / ₄	
1 Patén därtill	2. ³ / ₄	
1 Oblatask vid sakristian	5. ¹ / ₂	
1 Oförgylld sked	1. ¹ / ₈	
1 Brudkrona	38.-	117. ⁵ / ₈ .

Den lilla klockan väger 5 [oläsligt] . 4 [oläsligt] £, gjuten 1716

Den stora _____ 1754.

De voce Hannäs

Hannäs derivatur à voce Hane, quid significat idem quod Tupp ide Gallus et voce Näs, quid significat peninsulam vel angosam terram in mare procurrutem, qvam Greci etiam nominant gêbos. - -

- - tradeunt, quod majores nato antiquis temporibus dubis, ubi templum esset fundadem vel porcendum, tandem denominaverint ecom locum pro fundamentu adit facro certissimus, quo gallus, quem in lacu Vindomen e navi piscatoris emiserunt, considerit, qui in istam periculum desolavit, ubi nunc templum videtur; hinc templum Hanenäs, contracte Hannäs Kyrka vocatum esse. Celeb[rissimus] Haqv. Spegel in Glossaris de Gothicis p. 315 observat, apud tisuados & antiquas Gothes peninsulam vel promontorium vocari Annès. N. eft. Littera. Sic Hannäs et Annes sunt Synonyma.

Översättning:

Om ordet Hannäs

Hannäs kommer av ordet Hane, som betyder detsamma som tupp och ordet Näs, som betyder halvö eller land som sticker ut i havet, som på grekiska kallas gēbos.

Det berättas av förfäderna att i en oviss forntid, då tvekan rådde var kyrkan skulle grundas, så avgjordes detta till sist genom att en tupp släpptes från en fiskebåt i Vindomen och att den slog ned på en öde plats, där nu kyrkan kan ses, varav kyrkan kallas Hanenäs, sammandraget Hannäs.

Den berömde Haquin Spegel [1645-1714] observerar i Glossaris de Gothicis, sid. 315 att de gamla goterna kallade halvö eller udde Annes. ??????. Alltså är Hannäs och Annes synonymer.

12

Hannäs kyrkokassa var år 1695 stor 194 ds. 7 ½ öre.

Stora klocka uti stapeln gjuten 1578 och väger 50 [oläsligt].

Per Håkansson i Bredal för otidigt sänglag pliktat 1769 6 ²/₄ d. kpmt.

Mathis måg för d^o-samma är 2 ds.

Jubelfestskriften inlöstes 1700 på biskopens befallning med 3 ds. 24 öre.

Fröjerum Simon Persson gav år 1702 till Hannäs kyrka 1 ds. 28 öre och för brukronan 1 ds.

Kronobrott därför pliktade Pehr Sunesson uti Hägerstad år 1702 6 ds.

Kyrkobibelns förfärdigande och inköpande gavs på Kongl. Majsts. befallning år 1704 18 ds. 20 s. Dess inbindning 1705 20 ds.

Kopparstycken som på Kongl. Majsts. befallning skola uppsättas i kyrkorna gavs 1705 3 ds. 24 s.

Otidigt sänglag Erik i Torp givet för 1706 3 ds. 24 s.

D^o, samt kronobrott Per Hansson i Klockaregården för år 1707 7ds. 16s.

Tjära köptes år 1708 för 4 ds. 24 s. Tunnan säd gällde 11 ds. 8 s.

Otidigt sänglag och kronobrott gavs 1708 11ds 7.16 och 5 ds. 20s.

Kyrkan tjärades 1709 med 6 tunnor tjära, 1752 med 10 tunnor tjära 118 ds. Och 8 tunnor kol 2 ds.

Kyrkokassan 1709 570 ds. 8 s. s 724 1086 ds. 21 s. s 728 286 ds. år 1733 412 ds. 21s. år 1734 211 ds. 21 s. år 1747 254 ds. 6 s. år 1753 367 ds. 9 s. år 1774 118 rd. [oläsligt] 6 [oläsligt] 2 s.

(Winsäden togs till kronan åren 1709 och hälften år 1710 och 1711, nämns ej år 1713.)

13

[oläsligt]

Bevilling till kyrkan á 6 öre på matlaget utgjorde år: 1711 12 ds. 8 öre 66 matlag, 1713 15 ds. 81 matlag, 1714 14 ds. 30 s. 80 matlag, 1715 14 ds. 2[oläsligt] S. 78 matlag.

Kyrkotaket tjärades 1715 med 7 ½ tunnor tjära.

Lilla klockan köpt 1717 därtill togs av kyrkokassan 92 ds. 24 öre.

Mynttecknens devaluation (=devalvering) år 1719 den 2 juni gjorde en förlust för kyrkan av 136 ds. Kronan gav försäkringssedel om ersättning 36 ds. 24 s. men som ej betalades utan måste avskrivas i 1744 års räkning.

Källaren i sakrestian gjordes 1721 för 1 ds. 8 s. i arbetslön.

Kyrkan vitmenades som tillika med det stora kyrkofönstret kostade år 1726 kyrkan 145 ds. 1 öre kpmt.

Symboliska böcker gavs förskott 1726 – 6 ds. år 1730 dess inbindning 12 ds.

Klockstapeln den nya kostade år 1727 då han byggdes 825 ds. 10 s. År 1729 tjärades han med 13 tunnor tjära för 87 ds. 8 s. skadades av åskan år 1772.

Kyrka svensk i London därtill gavs 1729 3 ds.

Kollekt beviljade Kongl Majsts Hannäs kyrka att upptaga inom stiftet och erhöles härigenom år 1730 – 188 ds.

Brädor á 3 ds. tolften köptes 36 tolfter år 1730 till panel i kyrkan.

14

fönster på kyrkans nedre gavel gjordes 1731.

Järn kostade år 1731 för 2 1/2 Lispund 7 ds. 16 öre.

Staket, ett stycke hade blivit påfört Grevsätter innan det blev säteri och då det beboddes av bönder, men år 1695 förnekade Seved Ribbing då nybliven ägare till Grevsätter att förbättra det.

Capellan för att begära den hade sockenmännen tagit ur kyrkokassan 6 ds. till

Linköpingsresan som församlingen på sockenstämman i Hannäs d. 4 dec 1695 påmindes om att inbetala till kassan, härtill beviljades år 1696 3 s. av matlaget.

Kyrkväktare tillsattes första gången i Hannäs 1713 med 1 kanna säd av matlag, 1 kaka av torpare 1812.

Vargpenningar 25 ds. finns upptagna bland kyrkans inkomster år 1732.

Målningen i kyrkan förrättades år 1733 för 222 daler 18 öre.

Biskopshuset till dess byggnad togs år 1734 – 10 daler.

Benkistan gjordes år 1736 för 4 ds.

Disken i koret gjordes av Silverduk år 1739 för 24 ds. Målningen året därpå 1740 kostade 15 ds.

Spik till vapenhusets spånande köptes i

15

Linköping år 1739 för 13 ds. 16 s.

Lapska skolor därtill gavs år 1739 3 ds. 1742 6 ds.

Brädor kostade år 1740 1 1/2 tolft 3 ds. 24 s.

Räkenskaperna kyrkans fördes fr. 1 jan. till d^o men 1738 börjades från 1 maj.

Kyrkan i Konstantinopel därtill gavs år 1741 1 ds. 16 s.

Lapska allmogen till dem gavs 1743 1 ds. 16 s. – 1744 1 ds. 16 s.

Kongl Förordningars tryckning därtill gavs år 1745 6 s. köptes 1765 för 7 d. 16 s.

Namn: Slin olofsdotter, Karin Esbjörnsdotter, Vaste Månsob, Malta Larsdotter, Sorael

Voitarsson, Erasmus Nilsson, Didrick Uddesson, Nathanel Persson, Eli Zaus Eliasson,

Folke, Anna Ingolfsdotter, Sidonia Parment, Hustr. Kunhild i Bjerkebo, Hustr. Dordi i

Solfvestad, Hustr. Barbra Ragnild Lucia Månsdotter, Barbro Nilsson.

Gamla: år 1699 dog Simon Stensson i Solfvestad 100 år gl. och Botvid Knutsson i Hägerstad 100 år gl.

år 1706: Brita Hansdotter från Gärdsnäs 100 år gl., Håkan Sivardsson från Dagsberg 100 år gl. och Cecilia Nilsson från Torp 102 år gl., 1711: Hans Henriksson Jäger född i Aldenburg i Germanien 100 år gl., 1733: Malin

16

Olofsdotter 107 år gl., dess man Carl Vist död 1734 99 år gl.
Dött av svält tros flera hava gjort år 1709.
Ecklesiastikverket därtill gavs år 1748 – 3 d. Kpmt
Prenumeration därpå 9 d.
Korkåpa Biskoppens därtill gavs för kröningens skull år 1751 5 dc. 10s.
Vinskåp i sakristian murades 1762
Bläck, siffror förtenda 53 dc. köpta år 1764 för 53 dc.
Prof. psalmbok prenumeration år 1764 3 dc. 1765 9 dc.
Testamente fick kyrkan på 300 dc. år 1772 efter uppsyningsman Didrick Stenbom i Bredal
Koral och handbok ny prenumeration år 1773 9 dc tillökning år 1774 10 dc.
Bibelkommission fick 1 proc. av kyrkans 21 dc 24 s år 1773, ½ proc år 1774 9 dc 9 s, år 1775 9 dc 8 s, år 1776 10 dc, 1777 28 dc 6 s, 1778 29 dc 4 s, 1779 28 dc 8 s, 1780 28 dc 9 s.
Tjära 1 T^a år 1773 kostade 19 dc.
Bräddor 1 tolt år 1773 kostade 9 dc.
Tryckerilön för Landshe kungörelser år 1775 och 1776 – 6 dc.
Bibelkommission fått från 1773 till år 1780 – 5 rdr 10 sk ytterligare år 1781 ½ proc 29 sk 6 y
år 1782 ½ proc 28 sk 11 y.
Konsistoriecirklar prenumeration börjades 1784.
Kyrkokassan stor år 1784 151 rdr 6 rst, där stals d. 1 juni 1786 – 84 rdr 25 sk 4 y, behållning var då 54 rdr 34 sk 3 y.

17

Gymnasie och skolbyggnad gavs år 1786 av kyrkokassan 2 proc nu 3 rdr 10 sk 1 y, år 1787 1 rdr 3 sk 5 y.
Kalken kyrkans gjordes år 1747 större jämte en oblatask för 190 dc 21 y.
Mässingsljuskronan med 2 omgångar pipor köptes av torparen Vestman år 1747 för 120 dc.
Vinsädspengar betalades år 1747 med 30 dc tunnan, sedemera skulle de betalas efter markgången.
Tiondegivarna åtog sig år 1761 att fylla balansen emot vinet. Den bortackorderades fr: 1762.
Kollekter komminister skall ha jul, pingst och klockaren kvar 4:de dag de stora högtider pag. 109. Klockarens på andra dagar då församlingen mangrant kan vara i kyrkan år 1762 pag. 109.
Oblatsbakande därför betalas år 1747 6 dc pag. 109
Kyrkotaket spånades år 1750 p: 110, 111.
Ved 1 lass björk eller torr alved skulle årligen av varje matlag framköras till komminister Fridelius, som skulle föranstalta om eldning år församlingen i sockenstugan och fattigstugan, som beslöts år 1751 pag. 112, avsades år 1755 då komminister förbehöll sig slippa intrång i kamrar och kök.
Klockan stora spräcktes och omstöptes 1753, 1754.

18

Husröta vid Hanäs därför frikände församlingen komministeränkan Millira år 1737 varför församlingen påmindes om att laga logen år 1755 p. 118. Vid biskopsvisitation 1738 den 2 febr. uti Tryserum medgavs att församlingen håller husen uti Hannäs, läses år 1760 p. 125. Boden beviljades år 1798 till komministerns tjänst, framtida underhåll och ersättning. Sockenstugubyggnaden täcktes av församlingen med takpannor år 1810. Julljus bör vara dugliga och räcka till gudstjänstens slut, 1758 p. 122. Betalas 1 av varje matlag torpare med inberäkna år 1797. Klockarens lön 21 kappe råg av varje matlag år 1758 p. 123. 2 kappar råg av varje matlag är beviljat 1772. Varje torpare beviljade Hanqvist uti sin tid 3 [oläsligt] 1803, av torpare 8 [oläsligt] 5 [oläsligt] 4, 2 [oläsligt] 8 [oläsligt] beviljades år 1812. Men för år 1759 den 9 dec. klagade församlingen över att de hade dubbla inestående vinterkörslor, p. 123. Fönstret i koret och sakristian förstörades år 1762. Vägen från Tryserum till Gärdserum begärdes enhälligt 1762 och 3 år därefter skulle väg göras i norr och söder p. 130. Kapellansskäppan skall efter pålysning vintertiden söckendag enhälligt framföras till

19

till Hannäs år 1765, p. 135.

Måttlighet därom gjordes överenskommelse år 1767, pag. 136.

Sockenstugubyggnaden beviljades en fullständig reparation år 1770, p.143.

Lasarettet i Länet skall ha 1/5 av frivilliga sammanskatt vid Bröllop, Barnsöl, m. m. m. m. fr år 1774, p. 148.

Fattigstugan öde och förfallen skänktes till komminister år 1764, 1768. Att bygga ny omtalades flera gånger och ålades av landshövdingen vid vite 1776.

Böter för oljud och förargelse 1 d.kmt, pag. 108. För det drängen Olof Månsson i Bjärkebo år 1748 juldagen spydde uti kyrkan 3 dc, p. 110. För otidigt sängelag och bruk av kyrkans skrud pliktades till kyrkan 24 dc år 1752 pag. 113. Den som går utur kyrkan under gudstjänsten för att röka eller sova pliktas 3 dc år 1754, p 117. Den som ej går in i kyrkan under syndabekännelsen pliktas 12 [oläsligt] 1759.

Böter för kronobrott betalas innan kyrkotagning sker år 1761. Den som utan kyrkvärdarnas syning uttager eller återlämnar brudkronan pliktas 6 dc 1762 pag 130. Den som lägger sin hatt uti läktarfönstret pliktas 1 dc 16 [oläsligt] 1763. För försummat kyrkoarbete 16 [oläsligt] 1747. Då årsavgifter ej betalas till kyrkan innan 1 mars 8 [oläsligt]. Julljus ej till julottan 2 [oläsligt] år 1803. De som går in i kyrkan under syndabekännelsen läsande

20

läsande eller går där utur före välsignelsen pliktas 8 [oläsligt] och 16 [oläsligt] år 1803.

Årsavgifter innan den sista mars 8 [oläsligt] år 1803. Att ringa över klockan 1 rd 1803.

Hattar m. m. på ljuskronan 4 [oläsligt] 1806.

Sockenskola projekt därom gjordes 1769, men avslogs.

Änka och pupill Cajsas för allmogen i Tjust härades föreslogs 1770 men därtill nekades.

Inflyttningar utan församlingens vetskap av inhysesfolk, plikt fälles husbonden som dem intagit 3 rdr.

Spån av ek eller god furu åtog församlingen sig år 1798 att tillaga 400 av varje helt hemman.

Communionsskillingen beviljades år 1802 1 [oläsligt] av varje nattvardsgäst, däremot skulle vin och byggningsmarken försvinna. Betalas med 2 [oläsligt] rdr av varje år 1812.

Kyrkovärddar deras skyldigheter år 1803.

Rökapparater till renande av luften i sjukhus föreslogs att inlösas av kyrkokassan med 5 rdr, men därtill nekades år 1808.

Barnmorska föreslogs och antogs av de flesta år 1812.

21

Tabellerna av 1751 säger i Hannäs socken synes ett ansenligt streck som giver hopp till en alungruva.